

ŠKOLSKÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM

ČLOVEK A HODNOTY

GYMNÁZIUM ANTONA BERNOLÁKA

LICHNEROVA 69, 903 01 SENEC

**NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA,
ETICKÁ VÝCHOVA**

ISCED 3A

ČLOVEK A HODNOTY

OBSAH

Náboženská výchova	4 - ročná forma štúdia	3
Náboženská výchova	1. ROČNÍK (ISCED 3A)	17
Náboženská výchova	2. ROČNÍK (ISCED 3A)	23
Etická výchova	4 – ročná forma štúdia.....	28
Etická výchova	1. ročník.....	40
etická výchova	2. ročník.....	45

ČLOVEK A HODNOTY

HODINOVÉ DOTÁCIE

Vzdelávacia oblasť	Predmet/ročník	1.	2.	3.	4.	spolu
Človek a hodnoty	etická/náboženská výchova	1	1			2

NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA

4 - ROČNÁ FORMA ŠTÚDIA

SWOT ANALÝZA ŠKOLY Z POHĽADU VZDELÁVACEJ OBLASTI ČLOVEK A HODNOTY:

silné stránky – Naša škola sa prostredníctvom predmetov náboženská výchova a etická výchova významne podieľa na osobnostnom rozvoji žiaka. Dáva mu priestor na spoznávanie sa a napredovanie. Pozitívnym hodnotením je aj to, že tieto predmety vyučujú kvalifikovaní učitelia s praxou. Taktiež škola vníma predmety NBV a ETV rovnocenne vo vzťahu s inými predmetmi, čoho dôkazom je to, že sú súčasťou týždenného rozvrhu (a nie popoludňajším vyučovaním). Na základe slobodného rozhodnutia vierovyznania žiaci evanjelickej cirkvi augsburského vyznania majú možnosť navštevovať hodiny evanjelického náboženstva.

slabé stránky – Keďže sú študenti hodnotení slovne, motivácia a komunikácia na vyučovaní je dosť náročná.

príležitosti – Škola v rámci predmetov NBV a ETV využíva príležitosti spolupráce s rôznymi organizáciami (Slovenským Červeným krížom, Ligou proti rakovine, Ligou za duševné zdravie, UNICEF...). Taktiež možno pozitívne hodnotiť spoluprácu a medzipredmetové vzťahy NBV – ETV v riešení spoločných projektov. V rámci NBV sa škola zapája do biblickej olympiády (schválená Ministerstvom školstva SR) ako aj do ďalších náboženských súťaží a aktivít.

riziká – Keďže je NBV predmetom, ktorý vychádza z kresťanského náboženstva, treba starostlivo zvažovať témy spolupráce s ETV, aby sa rešpektovalo vierovyznanie žiaka.

ČLOVEK A HODNOTY

CHARAKTERISTIKA PREDMETU NBV

Cieľom predmetu náboženská výchova, je výchova na báze hodnôt k základnej slobode, k zodpovednosti, k vedomostiam a k samostatnému rozhodovaniu mladého človeka. Predmet náboženská výchova je zaradený medzi výchovné predmety. Vyučuje sa jednu hodinu do týždňa. Tento predmet nie je hodnotený známku z výchovného hľadiska, hoci vedomostná časť sa dá hodnotiť. Nakoľko je náboženská výchova výchovno-vzdelávacím predmetom, je nevyhnutné vyžadovať od žiakov primerané vedomosti. Pri napĺňaní vedomostných a výchovných cieľov treba dbať, aby obidve stránky boli primerane vyvážené a do výučby zapájať zážitkovú formu pre lepšie chápanie učiva. Nakoľko dejiny a kultúra nášho národa, ako aj celej Európy, stoja na kresťanskom základe, položenom svätým Cyrilom a Metodom, je samozrejmosťou toto duchovné bohatstvo poznávať a rozvíjať súčasne so zdokonaľovaním sa v ďalších oblastiach spoločenského i osobného života.

MEDZIPREDMETOVÉ VZŤAHY

Predmet náboženská výchova je nevyhnutnou súčasťou vyučovacieho procesu ako aj ŠVP. Dôležitosť tohto predmetu je opodstatnená, pretože svojím pôsobením zasahuje do všetkých vzdelávacích oblastí:

človek a spoločnosť – vplyv kresťanstva na históriu a kultúru Európy, vzdelávanie o regióne z náboženského hľadiska, predstavovanie osobností slovenského národa, formovanie človeka pre spoločnosť

človek a hodnoty – výchova k manželstvu a rodičovstvu, objavovanie zmyslu života, emocionálna výchova, sociálna kultúra, výchova k tolerancii

umenie a kultúra – podpora výtvarného i hudobného nadania u žiakov, využívanie dramatickej i pohybovej výchovy, práca s literatúrou, spájanie umenia a náboženstva

človek a svet práce – sociálna náuka Cirkvi: ekonomické vzdelávanie, spravodlivé rozdeľovanie spoločných dobier, rozvíjanie technických zručností

človek a príroda – vytváranie pozitívneho vzťahu k stvorenému svetu, enviromentálna výchova, ochrana človeka a prírody

jazyk a komunikácia – práca s literatúrou, porozumenie symbolickému vyjadrovaniu v náboženských (ale aj národných a kultúrnych) rituáloch a slávnostiach, výchova k medziludskej komunikácii

zdravie a pohyb – výchova k telesnému, duševnému i duchovnému zdraviu, protidrogová tematika, prevencia závislostí a konzumného spôsobu života

ČLOVEK A HODNOTY

matematika a práca s informáciami – práca na počítači, tvorba projektov a ich prezentácia

Žiak sa zoznamuje s učením a životom Ježiša Krista. Viac preniká do modlitby a sviatostného života v spoločenstve Cirkvi i ostatných ľudí.

Žiak sa učí preberať zodpovednosť sám za seba. Učí sa zodpovednosti aj k iným. Spoznáva nástrahy závislostí, drog, alkoholu.

Žiak si upevňuje náboženské vedomosti, spoznáva koncepciu iných náboženstiev. Pripravuje sa na život v manželstve v rámci sexuálnej výchovy.

Výchovno-vzdelávacie ciele NBV budeme dosahovať:

motivačnými a aktivizujúcimi metódami

heuristickým vyučovaním

využívaním brainstormingu

problémovým a skupinovým vyučovaním

metódou vzťahových rámcov

CIELE VYUČOVACIEHO PREDMETU

Cieľom predmetu náboženská výchova je:

- výchova na báze hodnôt k základnej slobode
- k zodpovednosti
- k vedomostiam
- k samostatnému rozhodovaniu mladého človeka.

FORMY PRÁCE

Kompetencie k učeniu sa – žiak vyberá a využíva pre efektívne učenie vhodné spôsoby, metódy, stratégie. Vyhľadáva a triedi informácie, poznáva zmysel a cieľ učenia sa. Prejavuje ochotu venovať sa ďalšiemu vzdelávaniu.

Kompetencie k riešeniu problémov – žiak samostatne rieši problém, kriticky myslí, robí závažné rozhodnutia a je schopný ich obhájiť, výsledky svojich činov zhodnotiť.

Komunikačné kompetencie – žiak vyjadruje svoje myšlienky a názory v logickom slede, využíva informačné a komunikačné prostriedky pre kvalitnú komunikáciu, účinne sa zapája do diskusie, obhajuje svoj názor a vhodne argumentuje, rozumie symbolickému vyjadrovaniu v rituáloch a objavuje jeho zmysel.

ČLOVEK A HODNOTY

Sociálne a interpersonálne kompetencie – žiak aktívne spolupracuje v skupine a na základe prijatia novej roly v pracovnej činnosti pozitívne ovplyvňuje kvalitu spoločnej práce, podieľa sa na vytváraní príjemnej atmosféry v triednom tíme, svojou ohľaduplnosťou prispieva k upevňovaniu medziľudských vzťahov.

Existenciálne kompetencie – žiak objavuje zmysel pravdy, osvojí si kritický prístup k vlastnej osobe, prijíma sám seba a je schopný na tomto základe stanoviť si životné ciele, objavuje a uznáva dôstojnosť človeka bez ohľadu na jeho schopnosť podať výkon, objavuje hranice človeka – utrpenie a smrť, vytvára si rebríček hodnôt a osvojuje si životný štýl na základe etických princípov, uvedomuje si potrebu celoživotných vzťahov, je schopný posúdiť a oceniť hodnotu vzťahov (priateľstva, manželstva, rodiny) pre spoločnosť, angažuje sa a rešpektuje vo svojom živote humánne princípy v duchu solidarity a lásky.

KLÚČOVÉ KOMPETENCIE NBV BUDEME ROZVÍJAŤ TVORIVO:

- prácou s textom
- inscenačnou a situačnou metódou
- tvorivým písaním
- diskusiou
- tvorbou projektov
- prezentáciami (IKT)
- využívaním audiovizuálnej techniky
- problémovým i skupinovým vyučovaním
- aktívnou účasťou na spoločenských akciách – zbierkach (Modrý gombík, Deň narcisov, TEHLIČKA PRE AFRIKU...)
- konkrétnou pomocou chorým, opusteným, deťom

CIELE VYUČOVACIEHO PREDMETU

Hlavným vzdelávacím cieľom vo výučbe náboženstva je vedomostne pripraviť mladého človeka tak, aby mal osvojené základné náboženské pravdy a princípy kresťanského životného štýlu, ktoré sa budú u neho ďalej rozvíjať na strednej škole.

Vo výchovnej oblasti je úlohou školskej katechézy prispieť k tomu, aby mladý človek vedel teoretické poznatky uplatniť vo svojom živote a bol oporou pre svojich rovesníkov, aby si nachádzal svoje miesto v živote.

ČLOVEK A HODNOTY

Ročníkový cieľ 1. ročník: Spoznávaním identity človeka reflektovať vlastnú identitu. Uvedomiť si dôležitý význam rozhodnutia pre vlastný svetonázorový postoj. V trojičnom rozmere budovať ľudský rozmer vzťahov ako naplnenie zmyslu života. Prehlbovať medziľudské vzťahy cez skvalitnenie komunikácie.

Ročníkový cieľ 2. ročník: Objavovať hodnotu človeka stvoreného na Boží obraz a zdôvodniť potrebu budovania plnohodnotného života. Formovať návyk kritického myslenia a hodnotenia pozitívnych aj negatívnych javov v spoločnosti i v cirkvi. Vnímať potrebu vlastnej angažovanosti pri vytváraní Európy s ľudskou tvárou.

VÝCHOVNÉ A VZDELÁVACIE STRATÉGIE

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci mohli:

kompetencie k učeniu sa – vyberať a využívať pre efektívne učenie vhodné spôsoby, metódy, stratégie. Vyhľadávať a triediť informácie, poznávať zmysel a cieľ učenia sa. Prejavovať ochotu venovať sa ďalšiemu vzdelávaniu.

kompetencie k riešeniu problémov – samostatne riešiť problém, kriticky myslieť, robiť závažné rozhodnutia a obhájiť ich a výsledky svojich činov zhodnotiť

komunikačné kompetencie – vyjadrovať svoje myšlienky a názory v logickom slede, využívať informačné a komunikačné prostriedky pre kvalitnú komunikáciu, účinne sa zapájať do diskusie, obhájiť svoj názor a vhodne argumentovať, porozumieť symbolickému vyjadrovaniu v rituáloch a objavovať jeho zmysel

sociálne a interpersonálne kompetencie – aktívne spolupracovať v skupine a na základe prijatia novej roly v pracovnej činnosti pozitívne ovplyvňovať kvalitu spoločnej práce, podieľať sa na vytváraní príjemnej atmosféry v triednom tíme, svojou ohľaduplnosťou prispievať k upevňovaniu medziľudských vzťahov

existenciálne kompetencie – objavovať zmysel pravdy, osvojiť si kritický prístup k vlastnej osobe, prijímať sám seba a na tomto základe stanoviť si životné ciele, objaviť a uznávať dôstojnosť človeka bez ohľadu na jeho schopnosť podať výkon, objaviť hranice človeka – utrpenie a smrť, vytvárať si rebríček hodnôt a osvojiť si životný štýl na základe etických princípov, uvedomiť si potrebu celoživotných vzťahov, posúdiť a oceniť hodnotu vzťahov (priateľstva, manželstva, rodiny) pre spoločnosť, angažovať sa a rešpektovať vo svojom živote humánne princípy v duchu solidarity a lásky.

ČLOVEK A HODNOTY

HODNOTENIE

Žiaci sú hodnotení v zmysle Metodického pokynu č.21/2011, ktorým sa upravuje postup hodnotenia žiakov stredných škôl v SR .

Žiaci budú hodnotení slovne. Východiskom hodnotenia bude kritické zvládnutie základných tém vyučovaných počas školského roka. Študenti by mali zvládnuť zaujať k daným témam svoj postoj a uviesť základné údaje týkajúce sa obsahového štandardu. Hodnotenie sa tak bude zakladať na troch rozmeroch, začínajúc najdôležitejším:

- kritické myslenie
- schopnosť zhodnotenia a zaujatia postoja
- kognitívna vedomosť.

Počas roka budú tiež študenti pracovať na rôznych projektoch, prostredníctvom ktorých si budú osvojovať a zdokonalovať svoje zručnosti a schopnosti. Slovné hodnotenie študenta zohľadňuje jeho individualitu a osobné prežívanie viery. Hodnotenie slúži ako prostriedok pozitívnej podpory zdravého rozvoja osobnosti žiaka.

Pri celkovej klasifikácii (na polročnom, koncoročnom vysvedčení) sa uvádza nasledovné hodnotenie:

- a) absolvoval, ak sa žiak aktívne zúčastňoval na vyučovacom procese daného predmetu alebo ak bol žiak prítomný na vyučovacej hodine, aj keď zo závažných objektívnych dôvodov nepracoval
- b) neabsolvoval, ak žiak zo závažných dôvodov nemohol vykonávať požadované intelektuálne a motorické činnosti, a preto sa na vyučovacom predmete ospravedlnene nezúčastňoval
- c) neabsolvoval, ak žiak na vyučovacej hodine nepracoval, nevie uplatniť svoje vedomosti a zručnosti ani na podnet učiteľa; celkové hodnotenie takého žiaka je neprospel.

Študenti budú oboznámení s podmienkami hodnotenia predmetu na úvodných vyučovacích hodinách.

METÓDY A FORMY PRÁCE

Pri vyučovaní sa budú využívať nasledovné metódy a formy vyučovania:

motivačné metódy:

- motivačné rozprávanie

ČLOVEK A HODNOTY

- motivačný rozhovor
- motivačný problém
- motivačná demonštrácia

expozičné metódy :

- Vysvetľovanie
- Pozorovanie
- riadený rozhovor
- demonštrácia

problémové metódy:

- heuristická metóda
- projektová metóda
- problémová úloha

aktivizujúce metódy:

- diskusia
- situačná metóda
- dramatizácia
- simulácia

ČLOVEK A HODNOTY

PRIEREZOVÉ TÉMY

Zaradením nasledovných prierezových tém do výučby výchov sa sleduje zlepšenie kompetencií a spôsobilostí žiakov, týkajúcich sa ako ich osobnostného, tak ich spoločenského rozvoja. Každá z nich sleduje konkrétne ciele:

ENVIROMENTÁLNA VÝCHOVA

1. prispievať k vnímaniu života ako najvyššej hodnoty
2. viesť k zodpovednosti vo vzťahu k biosfére, k ochrane prírody a prírodných zdrojov
3. pochopiť význam a nevyhnutnosť udržateľného rozvoja ako pozitívne perspektívy ďalšieho vývoja ľudskej spoločnosti
4. podnecovať aktivitu, tvorivosť, toleranciu, ústretovosť a ohľaduplnosť vo vzťahu k prostrediu
5. prispievať k utváraniu zdravého životného štýlu a k vnímaniu estetických hodnôt prostredia
6. angažovať sa v riešení problémov spojených s ochranou životného prostredia
7. vnímať a citlivo pristupovať k prírode a k prírodnému a kultúrnemu dedičstvu

MEDIÁLNA VÝCHOVA

1. osvojiť si stratégie zaobchádzania s rôznymi druhmi médií a rozvinutie mediálnej kompetencie – zmysluplného využívania médií a ich produktov, rozvíjať citlivosť voči predsudkom a zjednodušujúcim súdom o spoločnosti /zvlášť o menšinách/, o jednotlivcovi
2. rozvinúť schopnosť vytvorenia vlastného názoru na základe rôznych zdrojov prijímaných informácií,
3. rozvinúť schopnosť kriticky posudzovať informácie šírené médiami a vyberať z týchto informácií,
4. uvedomenie si vplyvu médií na jednotlivca a na verejnú mienku
5. rozvíjať komunikačnú schopnosť, zvlášť pri verejnom vystupovaní a štylizácii písaného a hovoreného textu

MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA

1. spoznanie kultúry svojho národa, ale aj iných národov, histórie, tradícií a zvykov ich predstaviteľov, rešpektovanie rovnocennosti týchto kultúr,
2. zlepšiť pripravenosť žiakov na stret a prípadné spolunažívanie s príslušníkmi iných kultúr, vytvorenie vzájomného rešpektu, poznávanie a rešpektovanie kultúrnej rozmanitosti ako spoločenskej reality,

ČLOVEK A HODNOTY

3. zameranie na slovenské kultúrne prostredie a tradičnú kultúrnu rozmanitosť tohto prostredia,
4. zamedzenie rôznych podôb neznášanlivosti, rasizmu a xenofóbie

OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA

1. viesť žiakov k dodržiavaniu Listiny základných práv a slobôd, Charty OSN, Dohody o ľudských právach
2. podporovať prevenciu medzinárodného terorizmu
3. formovať vzťah žiakov k problematike ochrany svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí
4. rozvinúť morálne vlastnosti žiakov, tvoriace základ vlasteneckého a národného cítenia

OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ

1. zvážiť svoje potreby, svoje silné a slabé stránky a možnosti svojho rozvoja
2. rozmyšľať o sociálnych a morálnych dilemách a zaujať k nim postoj
3. akceptovať stanovisko zodpovednosti širšej spoločnosti a seba samého ako spotrebiteľa za dopad na životné prostredie a iných ľudí
4. uplatniť svoj rozpoznaný učebný štýl pri plánovaní a riadení svojho vlastného učenia
5. vyhodnotiť svoje predstavy a želania o budúcom povolání s reálnymi požiadavkami a prispôbiť tomu svoje rozhodnutia
6. orientovať sa vo svete povolání
7. uplatniť poznatky o svojich právach a práva iných, akceptovať inakosť a odlišné kultúry
8. podporovať prevenciu šikanovania, agresivity, užívania návykových látok,
9. pestovať kvalitné medziľudské vzťahy

TVORBA PROJEKTU A PREZENTAČNÉ ZRUČNOSTI

1. spolupracovať v skupine, prezentovať sám seba, ale aj prácu v skupine – písomne i verbálne s použitím informačných a komunikačných technológií
2. získať rôzne typy informácií, zhromažďovať, triediť a selektovať ich,
3. kultivovane prezentovať svoje názory, hypotézy,
4. prijať kompromis alebo stanovisko inej strany,
5. využívať rôzne typy prezentácií,

ČLOVEK A HODNOTY

6. rozvíjať schopnosť komunikovať, argumentovať, pracovať s informáciami, obhájiť vlastný názor

ENV – Environmentálna výchova

OŽZ – Ochrana života a zdravia

OSR – Osobnostný a sociálny rozvoj

MDV – Mediálna výchova

MKV – Multikultúrna výchova

TPPZ – Tvorba projektu a prezentačné zručnosti

NÁRODNÝ ŠTANDARD FINANČNEJ GRAMOTNOSTI

Národný štandard finančnej gramotnosti (schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dňa 19. marca 2009 pod číslom CD-2009-22702/9699-1:913) popisuje minimálne požiadavky na funkčnú finančnú gramotnosť absolventov prostredníctvom osvojených kompetencií.

Finančná gramotnosť je schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.

Finančná gramotnosť je to kontinuum schopností, ktoré sú podmienené premennými ako **vek, rodina, kultúra či miesto bydliska**. Finančná gramotnosť je označením pre stav neustáleho vývoja, ktorý umožňuje každému jednotlivcovi efektívne reagovať na nové osobné udalosti a neustále meniace sa ekonomické prostredie

ABSOLVENT STREDNEJ ŠKOLY BY MAL BYŤ SCHOPNÝ:

- nájsť, vyhodnotiť a použiť finančné informácie,
- poznať základné pravidlá riadenia vlastných financií,
- naučiť sa rozoznávať riziká v riadení vlastných financií,
- stanoviť si finančné ciele a napláňovať si ich dosiahnutie,
- rozvinúť potenciál získania vlastného príjmu a schopnosť šoriť,
- efektívne používať finančné služby,
- plniť svoje finančné záväzky,
- zveľaďovať a chrániť svoj majetok,
- porozumieť a orientovať sa v zabezpečovaní základných ľudských a ekonomických potrieb jednotlivca a rodiny,
- vedieť a byť schopný hodnotiť úspešnosť vlastnej sebarealizácie,
- inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností,

ČLOVEK A HODNOTY

- poznať príklady úspešných jednotlivcov v svojej plánovanej profesijnej ceste,
- poznať podmienky, vylučujúce neúspešnosť jednotlivca a rodiny,
- porozumieť základným pojmom v oblasti finančnictva a sveta peňazí,
- orientovať sa v oblasti finančných inštitúcií (NBS, komerčné banky, poisťovne a ostatné finančné inštitúcie),
- orientovať sa v problematike ochrany práv spotrebiteľa a byť schopný tieto práva uplatňovať.

Finančne gramotní absolventi stredných škôl by mali aspoň vo všeobecnosti chápať všetky kľúčové aspekty osobných financií. Títo absolventi budú mať istotu, že budú samostatne schopní nájsť si a použiť informácie potrebné pri špecifických finančných výzvach, zoči-voči ktorým sa môžu čas od času ocitnúť. Práve v súvislosti s týmto Národný štandard finančnej gramotnosti naznačuje, akými poznatkami, zručnosťami a skúsenosťami musia pedagogickí zamestnanci a žiaci disponovať, aby mohli nepretržite rozširovať svoje vedomosti o osobných financiách podľa toho, ako sa budú meniť ich zodpovednosti a príležitosti.

SPÔSOB IMPLEMENTÁCIE

Pri sprostredkovaní informácií, ktoré sú rozpracované do celkových a čiastkových kompetencií je potrebné zachovať vzťah k základnému rámcu finančnej gramotnosti ako celospoločenskej osvety a tieto riešiť vo vzťahu:

- k fungovaniu jednotlivca a rodín v ekonomickej oblasti,
- k pochopeniu otázky bohatstva a chudoby,
- k hodnotovej orientácii k peniazom,
- k modelom zabezpečenia jednotlivca a rodín peniazmi s uvedením príkladov extrémov,
- k osobným a rodinným modelom zabezpečenia životných potrieb.

TÉMY, KOMPETENCIE A ČIASTKOVÉ KOMPETENCIE

Kompetencie sa postupne zameriavajú na minimálnu úroveň, až do momentu absolvovania strednej školy. Témy, celkové a čiastkové kompetencie opisujú vybrané poznatky, zručnosti a skúsenosti z oblasti finančnej gramotnosti.

Celkovo sú **Témy zoradené do siedmych vybraných kategórií finančnej gramotnosti.**

1. Človek vo sfére peňazí

Celková kompetencia **Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybrané a stanovenie životných priorít a východísk zabezpečenia životných potrieb.**

ČLOVEK A HODNOTY

- 1.1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.
- 1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.
- 1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.
- 1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.
- 1.5: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Celková kompetencia **Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financiách.**

- 2.1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.
- 2.2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rozmanitých zdrojov.
- 2.3: Kontrolovať osobné informácie.
- 2.4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.
- 2.5: Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.
- 2.6: Vedieť stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov.

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

Celková kompetencia **Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny. Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.**

- 3.1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.
- 3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny.
- 3.3: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.
- 3.4: Identifikovať zdroje osobných príjmov.
- 3.5: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.
- 3.6: Opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy.
- 3.7: Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti a inšpirovanie sa úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

ČLOVEK A HODNOTY

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Celková kompetencia **Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.**

- 4.1: Vypracovať osobný finančný plán.
- 4.2: Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.
- 4.3: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.
- 4.4: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri rozhodovaní o nákupe.
- 4.5: Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.
- 4.6: Uvedomiť si účel a dôležitosť poslednej vôle.

5. Úver a dlh

Celková kompetencia **Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.**

- 5.1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.
- 5.2: Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať oprávnenia žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.
- 5.3: Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením alebo ako ich zvládnuť.
- 5.4: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

6. Sporenie a investovanie

Celková kompetencia **Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.**

- 6.1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.
- 6.2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie buduje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.
- 6.3: Zhodnotiť investičné alternatívy
- 6.4: Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.
- 6.5: Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií.
- 6.6: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

7. Riadenie rizika a poistenie

Celková kompetencia **Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.**

- 7.1: Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík.
- 7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.
- 7.3: Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.
- 7.4: Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.
- 7.5: Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.

UČEBNÉ ZDROJE

- **Literatúra:**

GEMBALOVÁ, Anna: *Vzťahy a zodpovednosť*. KPKC: Spišská Nová Ves, 2007
Katechizmus Katolíckej Cirkvi. Spolok Svätého Vojtecha: Trnava, 2004
MATKA TERÉZIA: *Môj život*. Spolok Svätého Vojtecha: Trnava, 2002
SEEWALD, Peter: *Ježiš Kristus*. Spolok Svätého Vojtecha: Trnava, 2012
Sväté písmo. Spolok svätého Vojtecha: Trnava, 2004

- **Didaktická technika:**

počítač, dataprojektor, DVD prehrávač, CD prehrávač, VHS prehrávač, televízor

- **Materiálne a výučbové prostriedky:**

CD: Tretí deň
CD : Slovensko potrebuje Ježiša
DVD: Neviditeľné deti
VHS: Matka Tereza

- **Ďalšie zdroje:**

www.tkkbs.sk

www.vatican.va

www.kpkc.sk

www.dku.abu-bratislava.sk

ČLOVEK A HODNOTY

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Hľadanie cesty	TPPZ 2, 3, 6 OSR1, 2, 4,5, 6 OŽZ 3 MKV 2		SJL – Komunikácia. Druhy komunikácie ETV – Etika správnej komunikácie Kresťanstvo a jeho etické poslanstvo GEO – Náboženstvá
Boh v ľudskom svete	OSR 1, 2 TPPZ 3, 4, 6 MDV 5		SJL – Umelecké jazykové prostriedky. Metafora. ETV – Aktívne a pasívne počúvanie
Byť človekom	OSR 4, 5 MDV2, 2, 3 OŽZ 1, 3		ETV – Ľudská dôstojnosť a náboženská etika
Na ceste k osobnosti	OSR 1, 2, 5, 9 ENV 1, 5 TPPZ 4, 5		SJL – Literárne druhy a žánre. Legenda ETV – Závislosti
Boh a človek	OSR2, 9 MDV 4 TPPZ 4, 6	1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia. 2.4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov	ETV – Ľudské vzťahy. Rodina
Človek v spoločenstve	ENV 1 MDV 3, 4 OSR 4, 5, 6 TPPZ 1-6		ETV – Etika sexuálneho života Poruchy sexuálnej orientácie BIO – Pohlavné orgány

ČLOVEK A HODNOTY

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie	
				Metódy	Formy	Metóda	Prostriedok
Hľadanie cesty (7 h)	Človek tvor komunikatívny	Nástroje komunikácie, zmysel	Žiak vie: definovať komunikáciu a vymenovať druhy komunikácie; nájsť analógiu medzi komunikáciou a modlitbou; pomenovať a vysvetliť trojrozmernosť človeka; rozvíjať svoj telesný, duševný a duchovný rozmer; vysvetliť zmysel života človeka v kontexte Svätého písma; zdôvodniť vznik a potrebu náboženstva; vysvetliť pojmy religionistika, monoteizmus, polyteizmus	Motivačné rozprávanie	Vyučovacia hodina základného typu	Ústne skúšanie	Ústna odpoveď
	Modlitba – komunikácia s Bohom	Komunikácia a modlitba – rozdiely		Situačná metóda	Vyučovacia hodina základného typu		
	Trojrozmernosť človeka	Psychologická typológia človeka		Práca s textom	Vyučovacia hodina základného typu		
	Celistvosť človeka – harmónia tela, duše a ducha	Súlad troch zložiek človeka		Demonštračné metódy	Skupinové vyučovanie		
	Zmysel života. Človek - jeho otázky a hľadanie odpovedí	Poznať zmysel života človeka i vlastný /KKC, SP, Evangelium vitae/		Pozorovanie	Vyučovacia hodina základného typu		
	Odkrývanie zmyslu života	Príklady svätcov – ich zmysel života		Brainstorming			
	Človek – bytosť náboženská	Náboženstvo - rozdelenie, prvky a prejavy náboženstva		Diskusia	Vyučovacia hodina fixačného typu		
		Problémové vyučovanie	Vyučovacia hodina základného typu				
Boh v ľudskom svete (6 h)	Metaforická reč Biblie	Metafora –obrazná reč viery	Použití metafory na vyjadrenie ťažko vyjadriteľných skutočností; Interpretovať príbeh Božieho oslovenia	Riadený rozhovor	Vyučovacia hodina základného typu	Ústne skúšanie	Ústna odpoveď
	Boh hovorí k človeku v Starom zákone	Oslovenie Abraháma, Samuela Bohom		Motivačné rozprávanie	Vyučovacia hodina základného typu		
				Práca s textom Riadený rozhovor	Vyučovacia hodina základného typu		
				Práca s textom	Vyučovacia hodina základného typu		

ČLOVEK A HODNOTY

	Boh oslovuje Máriu	Máriina dôvera v Boha	Abraháma, Samuela, Márie;	Motivačné rozprávanie Riadený rozhovor	Vyučovací hodina základného typu	Písomné skúšanie	Prezentácia
	Boh čaká na ľudské ÁNO	Ľudská skúsenosť komunikácie s Bohom	Definovať svedomie (KKC 1796), formovať morálne svedomie;	Problémové vyučovanie	Vyučovací hodina základného typu		
	Formovanie svedomia – T. Morus	Definovanie svedomia, jeho formovanie	Rozlíšiť medzi aktívnym a pasívnym počúvaním	Diskusia	Vyučovací hodina základného typu		
	Vnímať potrebu ticha	Aktívna a pasívna komunikácia, potreba ticha		Simulačná metóda	Vyučovací hodina základného typu		
Byť človekom (5 h)	Dôstojnosť osoby	Pojmy: podstata, prirodzenosť, bytie	Definovať učenie cirkvi o ľudskej osobe (KKC 357);	Brainstorming	Vyučovací hodina základného typu	Ústne skúšanie	Ústna odpoveď
	Ježišovo ľudstvo	Historickosť Ježiša Krista – historické zdroje	Definovať učenie cirkvi o osobe Ježiša Krista (KKC 471, 480);	Práca s textom	Skupinové vyučovanie		
	Ježišovo božstvo	Ježišovo božstvo v evanjeliách	Obhájiť dôstojnosť ľudského života od počatia;	Pozorovanie	Skupinové vyučovanie		
	Ľudia, ktorí ma oslovili	Pravé vzory osobností	Vyhľadať v rôznych vyjadrovacích prostriedkoch, médiách, tendencie spochybňujúce kresťanské učenie o Ježišovi Kristovi	Demonštračné metódy	Vyučovací hodina základného typu		
	Deformácia osobnosti	Skrivený obraz osobnosti /Ježiša/ v médiách		Motivačný rozhovor	Vyučovací hodina základného typu		
				Práca s textom	Vyučovací hodina základného typu		
				Práca s internetom	Vyučovací hodina základného typu		
Na ceste k osobnosti (5 h)	Osobnosť - vývoj osobnosti	Osoba a osobnosť, etapy vývoja osobnosti	Porovnať a rozlíšiť pojmy osoba a osobnosť; Vymenovať a zdôvodniť negatívne vplyvy na dozrievanie osobnosti;	Situačná metóda	Vyučovací hodina základného typu		
	Matka Tereza	Matka Tereza – osobnosť a jej osoba	Vysvetliť základné kroky	Diskusia	Vyučovací hodina základného typu		
				Motivačné rozprávanie	Vyučovací hodina základného typu		

ČLOVEK A HODNOTY

	Na ceste do Emauz	Dozrievanie osobnosti – práca so SP	k zrelosti osobnosti; Ohraničiť pravdivosť legendy voči historickým faktom	Motivačný problém Práca s textom	základného typu Vyučovacia hodina základného typu	Ústne skúšanie	Ústna odpoveď
	Legenda a jej symbolická výpoveď	Sv. Krištof – pútnik hľadajúci zmysel života		Motivačné rozprávanie	Vyučovacia hodina základného typu		
	Deformácia osobnosti – závislosti	Negatívne závislosti a ich vplyv na človeka		Projektové vyučovanie	Skupinové vyučovanie		
Boh a človek (5 h)	Boh ako spoločenstvo	Učenie o Najsvätejšej Trojici /KKC/	Definovať učenie o vzťahoch Najsvätejšej Trojice na podklade KKC;	Brainstorming Práca s textom	Vyučovacia hodina základného typu Vyučovacia hodina základného typu	Ústne skúšanie	Ústna odpoveď
	Vzťah Boha a človeka	Túžba človeka žiť vo vzťahoch	Definovať sviatosti; Nájsť analógiu medzi vzťahmi Najsvätejšej Trojice a schopnosťou človeka vytvárať vzťahy; konfrontovať sa s vlastnou vinou, byť otvorený pre kresťanský pohľad na vinu a odpustenie	Demoštračné metódy	Vyučovacia hodina základného typu		
	Boh prítomný vo sviatostiach	Sviatosti – vzťah s Bohom		Riadený rozhovor	Vyučovacia hodina základného typu		
	Vzťahy človeka ako odraz Najsv. Trojice	Ľudské vzťahy. Rodina		Problémové vyučovanie	Vyučovacia hodina fixačného typu		
	Moje vzťahy	Vzťah k Bohu, k blížnym, k veciam		Situačná metóda	Vyučovacia hodina základného typu		
Človek v spoločenstve (5 h)	Muž a žena ako obraz Boha	Sociálna rola muža a ženy	Vysvetliť úlohu, význam a črty sexuality človeka v manželstve a rodine; Oceniť hodnotu otcovstva a materstva;	Pozorovanie	Vyučovacia hodina základného typu	Ústne skúšanie	Ústna odpoveď
	Sexualita ako dar a úloha	Význam sexuality človeka	Vysvetliť poslanie jednotlivých povolání a ich prínos pre cirkev a spoločnosť;	Motivačné rozprávanie	Vyučovacia hodina základného typu		
	AIDS	Rizikové sexuálne správanie	Zdôvodniť kresťanské	Heuristická metóda	Vyučovacia hodina základného typu		
	Povolanie ako služba ľuďom	Sviatosť kňazstva, manželstva. Zsvätený život		Riadený rozhovor	Vyučovacia hodina základného typu		
	Kresťan	Slávenie nedele			Vyučovacia hodina		

ČLOVEK A HODNOTY

	v spoločenstve Cirkvi	a sviatkov v rámci spoločenstva	slávenie nedele a sviatkov	Diskusia	fixačného typu		
--	--------------------------	------------------------------------	----------------------------	----------	----------------	--	--

UČEBNÉ ZDROJE

- **Literatúra:**

GEMBALOVÁ, Anna: *Hodnoty a rozhodnutia*. KPKC: Spišská Nová Ves, 2008

JONAS, Rainer: *Zázračná cesta do života*. Slovart, 2001

Katechizmus Katolíckej Cirkvi. Spolok Svätého Vojtecha: Trnava, 2004

Sväté písmo. Spolok svätého Vojtecha: Trnava, 2004

- **Didaktická technika:**

počítač, dataprojektor, DVD prehrávač, CD prehrávač, VHS prehrávač, televízor

- **Materiálne a výučbové prostriedky:**

CD: Tretí deň

DVD: Pôvod človeka

DVD: Neviditeľné deti

VHS: Apoštol Pavol

- **Ďalšie zdroje:**

www.tkkbs.sk

www.vatican.va

www.kpkc.sk

www.dku.abu-bratislava.sk

ČLOVEK A HODNOTY

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Moje hodnoty	OSR 1, 2, 4, 5, 6 OŽZ 4 MDV 4, 5 TPPZ 3, 4	1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazi ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia. 1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby	ETV – Hodnotový rebríček
Hodnoty života	ENV 1 MKV 2, 4 OSR 7, 9 TPPZ 6		SJL – Staroveká literatúra. Biblia BIO – Enviromentalistika ETV – Etika životného prostredia Plánované rodičovstvo
Šírenie kresťanských hodnôt v Európe	MDV 1, 4 OSR 1, 2		ETV – Demokratické občianstvo SJL – Literárne druhy a žánre. Legenda DEJ – Korene kresťanskej Európy
Kresťanské hodnoty v spoločnosti	ENV 4, 5 OŽZ 4 OSR 9 TPPZ 6	1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti 2.4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov. 3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny. 3.1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.	SJL – Publicistický štýl ETV – Masovokomunikačné prostriedky a etika
Pramene plnohodnotného života	OSR 2 OŽZ 2		ETV – Negatívne vplyvy okultizmu
Plnosť života	ENV 1 MDV 3 OŽZ 1, 3		ETV – Eutanázia BIO – Ochrana života – Hipokratova prísaha

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie	
				Metódy	Formy	Metóda	Prostriedok
Moje hodnoty (3 h)	Životný štýl kresťana	Moderný kresťan	Žiak vie: Vysvetliť pojem hodnota;	Motivačné rozprávanie	Vyučovacia hodina základného typu	Ústne skúšanie	Ústna odpoveď

ČLOVEK A HODNOTY

	Môj rebríček hodnôt	Reflexia vlastného rebríčka hodnôt	Usporiadať vlastný rebríček hodnôt; Posúdiť podiel výberu hodnôt na tvorbu životného štýlu	Riadený rozhovor Situačná metóda	Skupinové vyučovanie Vyučovacia hodina základného typu		
	Rozhodnutia pre život	Prehľad rôznych štýlov života					
Hodnoty života (9 h)	Mýtus verzu logos	Obraz sveta v mýte a v logu		Motivačné rozprávanie	Vyučovacia hodina základného typu		
	Obraz sveta v „mýte“ a v „logu“	Biblická správa o stvorení (Gn 1,1-2,4)	Vysvetliť chápanie mýtickosti mýtu - jeho pravdivosti, vo vzťahu k biblickému textu o stvorení sveta a človeka;	Práca s textom	Vyučovacia hodina základného typu	Ústne skúšanie	Ústna odpoveď
	Paradox „veľkosti“ a „malosti“ človeka	Veda a viera – hľadanie pravdy	Opísať historické pozadie vzniku obidvoch správ o stvorení sveta a človeka vo Svätom písme;	Pozorovanie	Vyučovacia hodina základného typu		
	Človek správcom Zeme	Etika životného prostredia kresťana	Porovnať vedu a vieru ako dve cesty vedúce k pravde;	Diskusia	Skupinové vyučovanie		
	Človek ako spoločenstvo osôb	Manželstvo - jeho zmysel a význam	Vysvetliť symbolické úkony liturgie sviatosti manželstva;	Riadený rozhovor	Vyučovacia hodina základného typu		
	Manželstvo „áno alebo nie“?	Manželstvo z pohľadu štátu a Cirkvi	Vysvetliť úlohu a poslanie manželstva;	Problémové vyučovanie	Vyučovacia hodina základného typu		
	Plodnosť – dar alebo ohrozenie?	Manželský sľub. Plodnosť	Vysvetliť morálny aspekt abortu	Diskusia	Vyučovacia hodina základného typu	Písomné skúšanie	Prezentácia
	Plánovanie rodičovstva	Hodnota života		Riadený rozhovor	Vyučovacia hodina fixačného typu		
	Závažné rozhodnutie (potrat)	Riešenie problémovej úlohy- potrat		Demonštračné metódy	Vyučovacia hodina základného typu		
Šírenie kresťanských hodnôt v Európe (8 h)	Je potrebná autorita?	Reflexia vlastného postoja k autoritám	Vymenovať a definovať znaky Cirkvi;	Motivačný problém	Vyučovacia hodina základného typu		
	Obraz a skutočnosť	Hierarchia v Cirkvi	Porovnať hierarchiu s anarchiou a vyvodiť závery pre život v ľudskom spoločenstve;	Pozorovanie	Vyučovacia hodina základného typu		
	Neúnavný atlét – Pavol z Tarzu	Šírenie kresťanstva sv. Pavlom	Opísať šírenie kresťanstva sv. Pavlom;	Simulačná metóda	Vyučovacia hodina základného typu		
	Kam zmizli Židia?	Prenasledovanie veriacich	Pomenovať prvky konzumného spôsobu	Motivačné rozprávanie	Vyučovacia hodina základného typu Skupinové vyučovanie	Ústne	Ústna odpoveď

ČLOVEK A HODNOTY

	Dejiny a legenda	Rozvoj mníšstva. Legendy	života v súčasnosti; Uvedomiť si dôvody pre súčasnú myseľ človeka na pozadí vývinu európskeho myslenia	Práca s textom	Vyučovacia hodina základného typu	skúšanie	
	Syntéza života a viery	Kresťanské korene Európy		Riadený rozhovor	Vyučovacia hodina základného typu		
	Potrebuje Európa Ježiša Krista?	Kríza hodnôt v súčasnosti (sekularizmus, konzumizmus)		Pozorovanie	Vyučovacia hodina základného typu		
				Práca s textom	Vyučovacia hodina fixačného typu		
Kresťanské hodnoty v spoločnosti (3 h)	Človek – a jeho vzťah k spoločnosti	Vzťah štátu a Cirkvi v dejínach	Definovať úlohu Cirkvi a politiky; Vymenovať rozdiely medzi štátom a Cirkvou; Uviesť príklady pre vlastné možnosti ovplyvnenia spoločenského diania v obci, štáte, vo farnosti a v Cirkvi	Brainstorming	Vyučovacia hodina základného typu		
	Vzťah – Cirkev a štát	Úloha Cirkvi, úloha politiky		Problémové vyučovanie	Vyučovacia hodina základného typu	Ústne skúšanie	Ústna odpoveď
	Médiá verzus náboženstvo	Vzťah médií a náboženstva		Riadený rozhovor	Skupinové vyučovanie		
				Diskusia			
Pramene plnohodnotného života (6 h)	Studňa alebo pravda o mne samom	Potreba modlitby v živote človeka		Práca s textom	Vyučovacia hodina základného typu		
	Otče náš a môj život	Modlitba Otče náš	Prehliť vlastné hľadanie Boha do osobného vzťahu s ním v modlitbe; Vysvetliť štruktúru modlitby Otče náš; Opísať zázraky vyliečenia v príbehoch prírodných a antických národov, zázraky v kresťanstve a vysvetliť biblické chápanie zázraku; Analyzovať negatívne vplyvy okultizmu	Demonštračné metódy	Vyučovacia hodina základného typu		
	Stojím pred TEBOU	Prehľbovanie vzťahu s Bohom		Motivačné rozprávanie	Vyučovacia hodina základného typu	Ústne skúšanie	Ústna odpoveď
	Zázrak, kúzlo alebo trik?	Zázraky – Ježišove uzdravenia dotykom rúk		Projektové vyučovanie	Vyučovacia hodina základného typu		
	Biblické zázraky a ich zmysel pre veriaceho	Gestá vysluhovateľa sviatosti		Problémové vyučovanie	Vyučovacia hodina základného typu		
	V zajatí temných sí	Negatívne vplyvy okultizmu		Diskusia	Skupinové vyučovanie		
				Riadený rozhovor			
Plnosť života (4 h)	Právo na smrť alebo právo na dôstojné	Možnosti a hranice paliatívnej liečby	Uviesť rozdielne pohľady na starobu a chorobu v súčasných spoločnosti;	Problémové	Vyučovacia hodina základného typu		

ČLOVEK A HODNOTY

	umieranie?		Charakterizovať sviatosť pomazania chorých, orientovať sa v obradoch kresťanského pohrebu; Vysvetliť eschatologické pojmy (nesmrteľná duša, osobitný a posledný súd, posmrtný život, odpustky); Vывodiť závery pre svoj život z apokalyptického rozmeru	vyučovanie Riadený rozhovor Demonštračné metódy Motivačné rozprávanie Diskusia	Vyučovacia hodina základného typu Vyučovacia hodina základného typu Vyučovacia hodina fixačného typu	Ústne skúšanie	Ústna odpoveď
	Brána len pre mňa – smrť	Smrť (klinická, biologická). Obrady kresťanského pohrebu					
	Posmrtný život	Učenie Cirkvi o posmrtnom živote: osobitný súd, nebo, očistec, peklo					
	Záverečné slovo o hodnotách	Nový Jeruzalem - Apokalypsa					

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Poslaním povinne voliteľného predmetu etická výchova je vychovávať osobnosť s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej úcta k človeku a k prírode, spolupráca, prosociálnosť a národné hodnoty zaujímajú významné miesto. Pri plnení tohto cieľa sa neuspokojuje iba s poskytovaním informácií o morálnych zásadách, ale zážitkovým učením účinne podporuje pochopenie a interiorizáciu (zvnútornenie) mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade. Pripravuje mladých ľudí pre život v tom zmysle, aby raz ako dospelí prispeli k vytváraniu harmonických a stabilných vzťahov v rodine, na pracovisku, medzi spoločenskými skupinami, v národe a medzi národmi. Etická výchova sa prvom rade zameriava na výchovu k prosociálnosti, ktorá sa odráža v morálnych postojoch a v regulácii správania žiakov. Pre etickú výchovu je primárny rozvoj etických postojov a prosociálneho správania. Jej súčasťou je aj rozvoj sociálnych zručností /otvorená komunikácia, empatia, pozitívne hodnotenie iných.../ ako aj podpora mentálnej hygieny, podieľa sa na primárnej prevencii porúch správania a učenia.

CIELE UČEBNÉHO PREDMETU

Cieľom etickej výchovy ako povinne voliteľného predmetu na stredných školách je:

- umožniť žiakom na primeranej úrovni pomenovať a vysvetliť základné etické postoje a spôsobilosti, ďalej rozvíjať a zdokonaľovať u žiakov základné etické postoje a spôsobilosti, osvojené na základnej škole, ako sú sebaovládanie, pozitívne hodnotenie seba a druhých, komunikačné zručnosti, tvorivé riešenie medzifudských vzťahov atď.,
- umožniť žiakom na primeranej úrovni vysvetliť základné etické pojmy, súvislosť medzi hodnotami a normami,
- vysvetliť žiakom princípy náboženskej i nenáboženskej etiky, ukázať im cestu k pochopeniu a tolerovaniu správania a názorov spoluobčanov a spolužiakov,
- vysvetliť žiakom dôležité hodnoty a etické normy, súvisiace so životom a zdravím, rodinným životom, rodičovstvom a sexualitou, ekonomickým životom a prácou v povolání, posilniť u žiakov rozvíjanie morálneho úsudku a zmyslu pre zodpovednosť,
- pomocou zážitkových metód, nácviku a prepojením osvojeného správania s každodenným životom umožniť žiakom osvojiť si základné postoje a spôsobilosti, súvisiace s uvedenými hodnotami a normami.

ČLOVEK A HODNOTY

KLÚČOVÉ KOMPETENCIE

1. komunikačné schopnosti a spôsobilosti
2. personálne a interpersonálne schopnosti
3. schopnosti tvorivo a kriticky riešiť problémy
4. formovať občiansku spoločnosť

Vzdelávací štandard vedie k rozvoju kľúčových kompetencií definovaných Milénium vždy v rámci možnosti vývinového obdobia.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD A OBSAHOVÝ ŠTANDARD:

Vzdelávací štandard etickej výchovy vo svojej obsahovej časti zahŕňa základné poznatky z tematického okruhu – základné učivo. Vo svojej výkonovej časti delíme vzdelávací štandard na socio-afektívnu zložku osobnosti (čo predpokladáme, že môže žiak prežívať) i osvojené formy správania, alebo viditeľné smerovanie k žiaducemu správaniu tieto tri zložky „vzdelávacieho štandardu“ chápeme ako vzťah medzi poznaním, afektívnym prežívaním a konatívnou stránkou žiaka. Kognitívne znalosti spolu s afektívnym prežívaním sú predpokladom pre hodnotovú reflexiu a následnú motiváciu pre požadované správanie. Zároveň očakávané správanie rozvíja afektívitu a posilňuje kognitívny rozmer o vlastnú skúsenosť.

Vzhľadom na špecifiká etickej výchovy soci-afektívna a konatívna časť výkonového štandardu je ideálnym výsledkom snahy učiteľa i žiaka. Nemôžeme ho taxatívne vyžadovať, kvôli rôznorodosti osobnosti žiakov a ich sociálnych prostredí, ale môžeme k nemu spoločným úsilím smerovať.

1 .ročník

Komunikácia

Obsahový štandard: Žiak vie vysvetliť pravidlá začatia, udržania a ukončenia rozhovoru, pozná pravidlá kultivovaného vyjadrovania citov.

Výkonový štandard- socio-afektívny: Žiak chápe dôležitosť empatie v komunikácii, chápe a akceptuje zásady kultivovaného vyjadrovania citov.

Výkonový štandard- konatívny: Žiak je schopný začať, udržať i ukončiť rozhovor, je schopný kultivovane vyjadrovať svoje city.

ČLOVEK A HODNOTY

Dôstojnosť ľudskej osoby

Obsahový štandard: - Žiak vie vysvetliť pôvod dôstojnosti ľudskej osoby, vie zdôvodniť akceptáciu omylu, iného názoru, iného životného štýlu v rámci úcty k osobe.

Výkonový štandard- socio-afektívny: Žiak chápe svoje silné a slabé stránky a má povedomie vlastnej hodnoty a hodnoty iných, sebaovládanie hodnotí ako jeden z prvkov sebaúcty.

Výkonový štandard- konatívny: Žiak v správaní prejavuje rešpekt a úctu voči osobám iného svetonázoru, inej sexuálnej orientácie, voči iným rasám a etnikám – voči každej ľudskej osobe.

Etika sexuálneho života

Obsahový štandard: - Žiak pozná a vie prezentovať zásady etiky sexuálneho života, pozná metódy regulácie počatia a vie ich vysvetliť, vie vysvetliť príčiny a dôsledky pohlavných chorôb a AIDS.

Výkonový štandard - socio-afektívny: Žiak chápe, že aj sexuálny život musí byť integrovaný do zdravého životného štýlu, preto je v ňom potrebné akceptovať etické prvky ako zodpovednosť, sebaovládanie, sebaúctu- úctu k iným.

Výkonový štandard - konatívny: Žiak-v oblasti sexuality sa prejavuje zodpovedne, vo vzťahoch s osobami opačného pohlavia je rozvážny.

2. ročník

Dobré vzťahy v rodine

Obsahový štandard: Žiak pozná a vie vysvetliť dôležitosť rodiny pre život človeka , vie vysvetliť jej funkcie, **Výkonový štandard - socio-afektívny:** Žiak chápe svoje miesto v rodine a svoj podiel na jej dobrách i zlyhávaniach, chápe život svojich rodičov a súrodencov, usiluje sa o pozitívny vzťah k starým rodičom a širšej rodine.

Výkonový štandard- konatívny: Žiak je schopný konštruktívneho dialógu s rodičmi a súrodencami, pozitívne participuje na živote rodiny.

Filozofické zovšeobecnenie dosiaľ osvojených etických zásad

Obsahový štandard: Žiak vie vysvetliť termíny hodnota a norma a ich vzťah, pozná mravné aspekty demokratického občianstva a význam prosociálnych vzorov pre výchovu

ČLOVEK A HODNOTY

v jednotlivých kultúrach.

Výkonový štandard- socio-afektívny: Žiak chápe súvislosti medzi normou a hodnotou a je ochotný dodržiavať všeobecne akceptovateľné mravné normy.

Výkonový štandard- konatívny: Žiak v správaní je prítomný hodnotový rámec, angažuje sa za spoločné dobro.

Etika práce, etika a ekonomika

Obsahový štandard: Žiak vie vysvetliť pojem profesijná etika a jej zásady, pozná pojem „etický kódex zamestnanca“ a vie ho vysvetliť a uviesť príklady jeho zásad.

Výkonový štandard- konatívny: Žiak pri spoločnej práci v škole rešpektuje pravidlá „fair play“, je schopný rešpektovať autoritu, k zadaným úlohám sa stavia zodpovedne, na dodržanie slova vynaloží osobnú snahu i námahu.

HODNOTENIE PREDMETU

Žiaci sú hodnotení v zmysle Metodického pokynu č.21/2011, ktorým sa upravuje postup hodnotenia žiakov stredných škôl v SR .

Na hodine etickej výchovy žiakov nehodnotíme známku. Je vhodné a žiaduce jednotlivcov slovnou oceniť počas hodiny a skupinu žiakov priebežne i na konci hodiny.

Žiaci by mali tiež mať priestor na vyjadrenie, ako sa cítili, ako sa im hodina páčila, v čom by privítali zmenu.

Zásady a odporúčania

Základom výchovno-vzdelávacieho procesu etickej výchovy je zážitkové učenie, ktoré učiteľ v jeho technikách, cvičeniach a aktivitách prispôsobuje veku žiakov a situácii v žiackom kolektíve. Aktivity pomáhajú precítiť etické hodnoty, uľahčujú porozumieť normám, ktoré súvisia s očakávaným správaním, umožňujú nácvik zodpovedajúceho správania a prenos získaných skúseností do správania sa v reálnom svete. Účinnosť etickej výchovy vo veľkej miere závisí od špecifického vzťahu, ktorým je predovšetkým dobroprajný, partnerský, priateľský, ale náročný a vo svojich požiadavkách dôsledný vzťah k žiakovi. Obsah etickej výchovy je orientovaný na atribúty, ktoré treba v dieťati rozvíjať, aby sme dosiahli výchovné ciele. Tieto atribúty sa premietajú v tematických celkoch učebných osnov.

Ide o tzv. desať základných tém a šesť aplikačných tém:

1. otvorená komunikácia
2. dôstojnosť ľudskej osoby, sebaúcta, pozitívne hodnotenie seba
3. pozitívne hodnotenie iných
4. tvorivosť a iniciatíva

ČLOVEK A HODNOTY

5. vyjadrovanie citov
6. empatia
7. asertivita
8. reálne a zobrazené vzory
9. prosociálne správanie – pomoc, darovanie, delenie sa, spolupráca, priateľstvo
10. komplexná prosociálnosť
11. etika – hľadanie koreňov prosociálneho správania
12. etika a ekonomické hodnoty
13. etika a náboženstvá – tolerancia a úcta
14. rodina, v ktorej žijem
15. výchova k manželstvu a rodičovstvu
16. ochrana prírody a životného prostredia.

PRIEREZOVÉ TÉMY

Zaradením nasledovných prierezových tém do výučby občianskej náuky sa sleduje zlepšenie kompetencií a spôsobilostí žiakov, týkajúcich sa ako ich osobnostného , tak ich spoločenského rozvoja. Každá z prierezových tém sleduje konkrétne ciele:

ENVIROMENTÁLNA VÝCHOVA

1. pochopiť súvislosti medzi lokálnymi a globálnymi problémami a vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu,
2. rozvíjať spoluprácu pri ochrane a tvorbe životného prostredia na miestnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni,
3. získať a postupne skvalitňovať schopnosť vnímať a citlivo pristupovať k prírodnému a kultúrnemu dedičstvu

MEDIÁLNA VÝCHOVA

1. osvojiť si stratégie zaobchádzania s rôznymi druhmi médií a rozvinutie mediálnej kompetencie – zmysluplného využívania médií a ich produktov,
2. rozvinúť schopnosť vytvorenia vlastného názoru na základe rôznych zdrojov prijímaných informácií,

ČLOVEK A HODNOTY

3. rozvinúť schopnosť kriticky posudzovať informácie šírené médiami a vyberať z týchto informácií,
4. uvedomenie si vplyvu médií na jednotlivca a na verejnú mienku

MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA

1. zlepšiť pripravenosť žiakov na stret a prípadné spolunažívanie s príslušníkmi iných kultúr, vytvorenie vzájomného rešpektu, poznávanie a rešpektovanie kultúrnej rozmanitosti ako spoločenskej reality,
2. zameranie na slovenské kultúrne prostredie a tradičnú kultúrnu rozmanitosť tohto prostredia,
3. zamedzenie rôznych podôb neznášanlivosti, rasizmu a xenofóbie

OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA

1. formovať vzťah žiakov k problematike ochrany svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí,
2. rozvinúť morálne vlastnosti žiakov, tvoriace základ vlasteneckého a národného cítania

OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ

1. naučiť žiakov rešpektovať názory, potreby a práva ostatných, ale vedieť si uplatniť aj svoje práva,
2. podporovať prevenciu šikanovania, agresivity, užívania návykových látok,
3. pestovať kvalitné medziľudské vzťahy,
4. rozvíjať zručnosti potrebné pre život a spoluprácu,
5. rozvíjať u žiakov sebareflexiu, sebapoznávanie, sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie

REGIONÁLNA VÝCHOVA A TRADIČNÁ ĽUDOVÁ TVORBA

1. rozvíjať pocit zodpovednosti za udržanie hmotného i nehmotného dedičstva krajiny,
2. vytvárať u žiakov predpoklady na pestovanie a rozvíjanie citu k svojmu regiónu, krásam prírody, staviteľstvu, ľudového umenia

TVORBA PROJEKTU A PREZENTAČNÉ ZRUČNOSTI

1. spolupracovať v skupine, prezentovať sám seba, ale aj prácu v skupine – písomne i verbálne s použitím informačných a komunikačných technológií
2. získať rôzne typy informácií, zhromažďovať, triediť a selektovať ich,

ČLOVEK A HODNOTY

3. kultivovane prezentovať svoje názory, hypotézy,
4. prijať kompromis alebo stanovisko inej strany,
5. využívať rôzne typy prezentácií,
6. rozvíjať schopnosť komunikovať, argumentovať, pracovať s informáciami, obhájiť vlastný názor

TPPZ – Tvorba projektu a prezentačné zručnosti

OSR – Osobnostný a sociálny rozvoj

MKV – Multikultúrna výchova

OŽZ – Ochrana života

ENV – Environmentálna výchova

MDV – Mediálna výchova

NÁRODNÝ ŠTANDARD FINANČNEJ GRAMOTNOSTI

Národný štandard finančnej gramotnosti (schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dňa 19. marca 2009 pod číslom CD-2009-22702/9699-1:913) popisuje minimálne požiadavky na funkčnú finančnú gramotnosť absolventov prostredníctvom osvojených kompetencií.

Finančná gramotnosť je schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.

Finančná gramotnosť je to kontinuum schopností, ktoré sú podmienené premennými ako **vek, rodina, kultúra či miesto bydliska**. Finančná gramotnosť je označením pre stav neustáleho vývoja, ktorý umožňuje každému jednotlivcovi efektívne reagovať na nové osobné udalosti a neustále meniace sa ekonomické prostredie

ABSOLVENT STREDNEJ ŠKOLY BY MAL BYŤ SCHOPNÝ:

- nájsť, vyhodnotiť a použiť finančné informácie,
- poznať základné pravidlá riadenia vlastných financií,
- naučiť sa rozoznávať riziká v riadení vlastných financií,
- stanoviť si finančné ciele a naplánovať si ich dosiahnutie,
- rozvinúť potenciál získania vlastného príjmu a schopnosť sporiť,
- efektívne používať finančné služby,
- plniť svoje finančné záväzky,

ČLOVEK A HODNOTY

- zveľaďovať a chrániť svoj majetok,
- porozumieť a orientovať sa v zabezpečovaní základných ľudských a ekonomických potrieb jednotlivca a rodiny,
- vedieť a byť schopný hodnotiť úspešnosť vlastnej sebarealizácie,
- inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností,
- poznať príklady úspešných jednotlivcov v svojej plánovanej profesijnej ceste,
- poznať podmienky, vylučujúce neúspešnosť jednotlivca a rodiny,
- porozumieť základným pojmom v oblasti finančnictva a sveta peňazí,
- orientovať sa v oblasti finančných inštitúcií (NBS, komerčné banky, poisťovne a ostatné finančné inštitúcie),
- orientovať sa v problematike ochrany práv spotrebiteľa a byť schopný tieto práva uplatňovať.

Finančne gramotní absolventi stredných škôl by mali aspoň vo všeobecnosti chápať všetky kľúčové aspekty osobných financií. Títo absolventi budú mať istotu, že budú samostatne schopní nájsť si a použiť informácie potrebné pri špecifických finančných výzvach, zoči-voči ktorým sa môžu čas od času ocitnúť. Práve v súvislosti s týmto Národný štandard finančnej gramotnosti naznačuje, akými poznatkami, zručnosťami a skúsenosťami musia pedagogickí zamestnanci a žiaci disponovať, aby mohli nepretržite rozširovať svoje vedomosti o osobných financiách podľa toho, ako sa budú meniť ich zodpovednosti a príležitosti.

SPÔSOB IMPLEMENTÁCIE

Pri sprostredkovaní informácií, ktoré sú rozpracované do celkových a čiastkových kompetencií je potrebné zachovať vzťah k základnému rámcu finančnej gramotnosti ako celospoločenskej osvety a tieto riešiť vo vzťahu:

- k fungovaniu jednotlivca a rodín v ekonomickej oblasti,
- k pochopeniu otázky bohatstva a chudoby,
- k hodnotovej orientácii k peniazom,
- k modelom zabezpečenia jednotlivca a rodín peniazmi s uvedením príkladov extrémov,
- k osobným a rodinným modelom zabezpečenia životných potrieb.

TÉMY, KOMPETENCIE A ČIASTKOVÉ KOMPETENCIE

Kompetencie sa postupne zameriavajú na minimálnu úroveň, až do momentu absolvovania strednej školy. Témy, celkové a čiastkové kompetencie opisujú vybrané poznatky, zručnosti a skúsenosti z oblasti finančnej gramotnosti.

Celkovo sú **Témy zoradené do siedmych vybraných kategórií finančnej gramotnosti.**

ČLOVEK A HODNOTY

1. Človek vo sfére peňazí

Celková kompetencia **Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybranie a stanovenie životných priorít a východísk zabezpečenia životných potrieb.**

- 1.1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.
- 1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.
- 1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.
- 1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.
- 1.5: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Celková kompetencia **Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financiách.**

- 2.1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.
- 2.2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rozmanitých zdrojov.
- 2.3: Kontrolovať osobné informácie.
- 2.4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.
- 2.5: Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.
- 2.6: Vedieť stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov.

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

Celková kompetencia **Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny. Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.**

- 3.1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.
- 3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny.
- 3.3: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.
- 3.4: Identifikovať zdroje osobných príjmov.
- 3.5: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.

ČLOVEK A HODNOTY

3.6: Opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy.

3.7: Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti a inšpirovanie sa úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Celková kompetencia **Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.**

4.1: Vypracovať osobný finančný plán.

4.2: Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.

4.3: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.

4.4: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri rozhodovaní o nákupe.

4.5: Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.

4.6: Uvedomiť si účel a dôležitosť poslednej vôle.

5. Úver a dlh

Celková kompetencia **Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.**

5.1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.

5.2: Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať oprávnenia žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.

5.3: Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením alebo ako ich zvládnuť.

5.4: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

6. Sporenie a investovanie

Celková kompetencia **Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.**

6.1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.

6.2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie buduje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.

6.3: Zhodnotiť investičné alternatívy

ČLOVEK A HODNOTY

- 6.4: Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.
- 6.5: Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií.
- 6.6: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

7. Riadenie rizika a poistenie

Celková kompetencia **Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.**

- 7.1: Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík.
- 7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.
- 7.3: Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.
- 7.4: Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.
- 7.5: Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.

ČLOVEK A HODNOTY

UČEBNÉ ZDROJE:

LITERATÚRA

Etická výchova nepoužíva učebnicu. Podnety na činnosť nachádza učiteľ v metodických príručkách a v iných materiáloch, ako aj v obsahu vyučovacích predmetov. Aktualizuje ich podľa podmienok skupiny, cieľov a obsahu etickej výchovy.

Metodické materiály pre etickú výchovu obsahujú ku každému tematickému celku bohatú ponuku aktivít. Z nich si učiteľ vyberie tie, ktoré považuje za vhodné vzhľadom na svoje osobné dispozície, vek študentov a iné okolnosti. Učiteľ má k dispozícii najmä metodický materiál, vydaný Metodicko-pedagogickým centrom v Bratislave.

Heidbrink, H.: Psychologie morálního vývoje. Praha : Portál, 1997. ISBN 80-7178- 154-1

Kovaliková, S.- Olsenová, K.: Integrované tematické vyučovanie. Bratislava : Faber, 1996. ISBN 80-967492-6-9

Lencz, L.: Pedagogika etickej výchovy. Výchova k prosociálnosti. Bratislava : Metodické centrum v Bratislave, 1998.

Lencz, L.: Metódy etickej výchovy. Bratislava: Metodické centrum v Bratislave, 1993.

Lencz, L. – Križová, O.: Metodický materiál k predmetu etická výchova, Bratislava: Metodické centrum v Bratislave, 1997.

Páleník, L.: Prosociálne správanie. In: Vybrané kapitoly zo psychológie. Bratislava: Metodické centrum v Bratislave, 1995.

Podhradský, J. – Kucek, J.: Vieš to? Bratislava: SPN, b.r. ISBN 80-08-01767-8

Kolláriková, Z. – Pupala, B.: Predškolsní a primární pedagogika.

Predškolská a elementárna pedagogika. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-585-7

Roche Olivar, R.: Etická výchova. Bratislava : Orbis Pictus, 1992.

Vacek, P.: Morální vývoj v psychologických a pedagogických souvislostech. Hradec Králové : Gaudeamus, 2002. ISBN 80-7041-101-5

DIDAKTICKÁ TECHNIKA, MATERIÁLNE A VÝUČBOVÉ PROSTRIEDKY, ĎALŠIE ZDROJE SÚ KONKRETIZOVANÉ V JEDNOTLIVÝCH ROČNÍKOCH.

ČLOVEK A HODNOTY

ETICKÁ VÝCHOVA

1. ROČNÍK

UČEBNÉ ZDROJE

Literatúra:

- Etická výchova nepoužíva učebnicu. Podnety na činnosť nachádza učiteľ v metodických príručkách a v iných materiáloch, ako aj v obsahu vyučovacích predmetov. Aktualizuje ich podľa podmienok skupiny, cieľov a obsahu etickej výchovy.
- Metodické materiály pre etickú výchovu obsahujú ku každému tematickému celku bohatú ponuku aktivít. Z nich si učiteľ vyberie tie, ktoré považuje za vhodné vzhľadom na svoje osobné dispozície, vek študentov a iné okolnosti. Učiteľ má k dispozícii najmä metodický materiál, vydaný MPC v Bratislave.
- Heidbrink, H.: Psychologie morálního vývoje. Praha : Portál, 1997. ISBN 80-7178-154-1
- Kovaliková, S.- Olsenová, K.: Integrované tematické vyučovanie. Bratislava : Faber, 1996. ISBN 80-967492-6-9
- Lencz, L.: Pedagogika etickej výchovy. Výchova k prosociálnosti. Bratislava : Metodické centrum v Bratislave, 1998.
- Lencz, L.: Metódy etickej výchovy. Bratislava: Metodické centrum v Bratislave, 1993.
- Lencz, L. – Križová, O.: Metodický materiál k predmetu etická výchova, Bratislava: Metodické centrum v Bratislave, 1997.
- Páleník, L.: Prosociálne správanie. In: Vybrané kapitoly zo psychológie. Bratislava: Metodické centrum v Bratislave, 1995.
- Podhradský, J. – Kucek, J.: Vieš to? Bratislava: SPN, b.r. ISBN 80-08-01767-8
- Kolláriková, Z. – Pupala, B.: Predškolská a primárna pedagogika.
- Predškolská a elementárna pedagogika. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-585-7
- Roche Olivar, R.: Etická výchova. Bratislava : Orbis Pictus, 1992.
- Vacek, P.: Morální vývoj v psychologických a pedagogických souvislostech. Hradec Králové : Gaudeamus, 2002. ISBN 80-7041-101-5

Didaktická technika:

- počítač, dataprojektor
- DVD prehrávač
- CD prehrávač
- VHS prehrávač

Materiálne a výučbové prostriedky:

- DVD: - Farebný národ
- Drogy

ČLOVEK A HODNOTY

- Deti zo stanice Leningradská
- Jeden svet na školách
- Spoznaj kultúru menšín
- Byť fit je hit

Ďalšie zdroje:

<http://www.infovek.sk/predmety/etika/linky/linky.php>

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Komunikácia	OSR-1,2,3,4 MDV-3,4	2.5: Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach	OBN – citová výchova
Dôstojnosť ľudskej osoby	OSR-1,2,3,4 MDV-2 OŽ-1,2	3.3: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb	SJL – lit. smer realizmus, diela Kukučina, Tajovského DEJ – svetové vojny
Tvorivé riešenie medzilidských vzťahov a problémov každodenného života	OSR-1,2,3,4 MDV-3,5 OŽ-1	1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti	SJL – lit. hrdinovia ako vzory BIO – zdravý spôsob života
Dobré vzťahy v rodine	OSR-1,3,4 OŽ-1,2	3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny	OBN – nikto nemôže žiť sám, Hospodárenie v domácnosti, osobné financie
Filozofické zovšeobecnenie dosiaľ osvojených etických zásad	OSR-3,4 MDV-5 OŽ-1	2.2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rozmanitých zdrojov	OBN – občiansky život, multikulturalita, pravidlá spoluzitia v rodine, škole, na pracovisku
Etika sexuálneho života	OSR-1,2,3,4 MKV-1,2,3,4	3. – Vysvetliť svoju predstavu o vlastnom spôsobe zabezpečenia peňazí 3.5: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi	BIO – ľudská sexualita, ľudské telo

ČLOVEK A HODNOTY

	OŽZ-1		
Etika práce, etika a ekonomika	MDV-3,4,5 OSR-2,3,4	3.5: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi	OBN – trhový mechanizmus, podnikanie,

Tematický celok/téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie	
			formy	metódy	metóda	prostriedok
Úvodná hodina <hr/> Komunikácia Nadviazanie, udržiavanie a ukončenie rozhovoru. Vyjadrenie pozitívnych a negatívnych citov. Empatia a asertivita v komunikácii. Zdravá a nezdravá kritickosť. Tvorivé riešenie medzilidských vzťahov prostredníctvom úcty k iným a otvorenej komunikácie. Komunikácia ako prostriedok prosociálneho správania.	Žiak : -chápe pojmy <i>etická výchova etika</i> , <hr/> -vie vysvetliť pravidlá začatia, udržiavania a ukončenia rozhovoru, - pozná pravidlá kultivovaného vyjadrovania citov, <hr/> -vie vysvetliť pôvod dôstojnosti ľudskej osoby, - vie zdôvodniť akceptáciu omylu, iného názoru, iného životného štýlu v rámci úcty k osobe, <hr/> - pozná a vie prezentovať zásady etiky sexuálneho života, - pozná metódy regulácie počatia a vie ich vysvetliť, - vie vysvetliť príčiny a dôsledky pohlavných	Komunikačné schopnosti osobné a interpersonálne schopnosti schopnosti tvorivo a kriticky riešiť problémy formovať občiansku spoločnosť komunikačné schopnosti osobné a interpersonálne schopnosti schopnosti tvorivo a kriticky riešiť problémy	vedenie rozhovoru Diskusia Riadený rozhovor Problémové vyučovanie	Vyuč. hodina zákl. typu Vyučovacia hodina fixačného typu	Formatívne Frontálne	slovné hodnotenie referáty prezentácie

ČLOVEK A HODNOTY

<p>etika. Rešpekt a úcta k iným rasám, etnikám, handicapovaným ľuďom</p> <hr/> <p>Etika sexuálneho života Počatie a prenatálny život. Zdržanlivosť a vernosť ako optimálna prevencia pohlavne prenosných chorôb a AIDS, odporúčaná WHO. Dôsledky predčasného sexuálneho života, prirodzené a umelé metódy regulácie počatia, hodnota ľudského života, mravný dopad promiskuitného života, pornografie na človeka.</p> <p>Tvorivé riešenie medziľudských vzťahov a problémov každodenného života</p> <hr/> <p>Dobré vzťahy v rodine Rodinné spoločenstvo a ja. Očakávania mojich rodičov a ich kompatibilita s mojimi očakávaniami. Pochopenie života mojich rodičov a súrodencov a z toho vyplývajúce korigovanie alebo upevnenie správania. Fungujúca rodina a prevencia voči kriminalite a závislostiam.</p> <hr/> <p>Filozofické zovšeobecnenie dosiaľ osvojených etických zásad Súvislosť medzi hodnotami a mravnými normami, medzi právnymi a mravnými normami. Svedomie, rozvíjanie morálneho úsudku. Česť, pravda, poznanie a kultúra ako etická hodnota.</p>	<p>chorôb a AIDS, - Žiak : -chápe pojmy <i>etická výchova etika</i>,</p> <hr/> <p>- pozná a vie vysvetliť dôležitosť rodiny pre život človeka - vie vysvetliť jej funkcie,</p> <hr/> <p>- vie vysvetliť termíny hodnota a norma a ich vzťah - pozná mravné aspekty demokratického občianstva a význam prosociálnych vzorov pre výchovu v jednotlivých kultúrach,</p> <hr/> <p>- vie vysvetliť pojem profesijná etika a jej zásady - pozná pojem „etický kódex zamestnanca“ a vie ho vysvetliť a uviesť príklady jeho zásad</p>	<p>formovať občiansku spoločnosť</p> <p>personálne a interpersonálne schopnosti</p> <p>schopnosti tvorivo a kriticky riešiť problémy</p> <p>formovať občiansku spoločnosť</p> <p>komunikačné schopnosti personálne a interpersonálne schopnosti</p> <p>schopnosti tvorivo a kriticky riešiť problémy</p> <p>formovať občiansku spoločnosť</p>				
--	--	---	--	--	--	--

ČLOVEK A HODNOTY

Mravné aspekty národného uvedomenia a demokratického občianstva. Význam prosociálnych vzorov pre výchovu v jednotlivých kultúrach

Etika práce, etika a ekonomika

Zamestnanie a povolanie, práca a odpočinok. Profesijná etika. Etické hodnoty súťaživosti a spolupráce. Pravidlá „fair play“ v ekonomicko-pracovných vzťahoch. Etický kódex zamestnanca. Prosociálne správanie ako vedomé vytváranie dobrých vzťahov na pracovisku.

Záverečná hodina

UČEBNÉ ZDROJE

Literatúra:

- Etická výchova nepoužíva učebnicu. Podnety na činnosť nachádza učiteľ v metodických príručkách a v iných materiáloch, ako aj v obsahu vyučovacích predmetov. Aktualizuje ich podľa podmienok skupiny, cieľov a obsahu etickej výchovy.
- Metodické materiály pre etickú výchovu obsahujú ku každému tematickému celku bohatú ponuku aktivít. Z nich si učiteľ vyberie tie, ktoré považuje za vhodné vzhľadom na svoje osobné dispozície, vek študentov a iné okolnosti. Učiteľ má k dispozícii najmä metodický materiál, vydaný MPC v Bratislave.
- Heidbrink, H.: Psychologie morálního vývoje. Praha : Portál, 1997. ISBN 80-7178- 154-1
- Kovaliková, S.- Olsenová, K.: Integrované tematické vyučovanie. Bratislava : Faber, 1996. ISBN 80-967492-6-9
- Lencz, L.: Pedagogika etickej výchovy. Výchova k prosociálnosti. Bratislava : Metodické centrum v Bratislave, 1998.
- Lencz, L.: Metódy etickej výchovy. Bratislava: Metodické centrum v Bratislave, 1993.
- Lencz, L. – Križová, O.: Metodický materiál k predmetu etická výchova, Bratislava: Metodické centrum v Bratislave, 1997.
- Páleník, L.: Prosociálne správanie. In: Vybrané kapitoly zo psychológie. Bratislava: Metodické centrum v Bratislave, 1995.
- Podhradský, J. – Kucek, J.: Vieš to? Bratislava: SPN, b.r. ISBN 80-08-01767-8
- Kolláriková, Z. – Pupala, B.: Predškolská a primárna pedagogika.
- Predškolská a elementárna pedagogika. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-585-7
- Roche Olivar, R.: Etická výchova. Bratislava : Orbis Pictus, 1992.
- Vacek, P.: Morální vývoj v psychologických a pedagogických souvislostech. Hradec Králové : Gaudeamus, 2002. ISBN 80-7041-101-5

Didaktická technika:

- počítač, dataprojektor
- DVD prehrávač
- CD prehrávač
- VHS prehrávač

Materiálne a výučbové prostriedky:

- DVD: - Farebný národ

ČLOVEK A HODNOTY

- Drogy
- Deti zo stanice Leningradská
- Jeden svet na školách
- Spoznaj kultúru menšín
- Byť fit je hit

Ďalšie zdroje:

<http://www.infovek.sk/predmety/etika/linky/linky.php>

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Dobré vzťahy v rodine	OSR-1,2,3,4 MDV-3,4	1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti	OBN – citová výchova, rodinný rozpočet
Filozofické zovšeobecnenie dosiaľ osvojených etických zásad	OSR-1, 2,3,4 MDV-2 OŽZ-1,2	1.5: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.	OBN- filozofia medziľudských vzťahov
Etika práce, etika a ekonomika	OSR-3,4 MDV-1,2,3 OŽZ-1	1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia	OBN -pracovné a študijné návyky, ekonomická situácia v rodine, reálne možnosti financovania odvetví
Tvorivé riešenie medziľudských vzťahov a problémov každodenného života	OSR-1,4 MDV-4 OŽZ-1	2.2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rozmanitých zdrojov	OBN – práca a odmena, tvorivosť – základná potreba napredovania , vzťahy na pracovisku, v triede

ČLOVEK A HODNOTY

Tematický celok/téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie	
			formy	metódy	metóda	prostriedok
<p>Dobré vzťahy v rodine Rodinné spoločenstvo a ja. Očakávania mojich rodičov a ich kompatibilita s mojimi očakávaniami. Pochopenie života mojich rodičov a súrodencov a z toho vyplývajúce korigovanie alebo upevnenie správania. Fungujúca rodina a prevencia voči kriminalite a závislostiam.</p> <hr/> <p>Filozofické zovšeobecnenie dosiaľ osvojených etických zásad Súvislosť medzi hodnotami a mravnými normami, medzi právnymi a mravnými normami. Svedomie, rozvíjanie morálneho úsudku. Česť, pravda, poznanie a kultúra ako etická hodnota. Mravné aspekty národného uvedomenia a demokratického občianstva. Význam</p>	<p>Žiak :</p> <p>-chápe pojmy <i>etická výchova etika</i>,</p> <hr/> <p>- pozná a vie vysvetliť dôležitosť rodiny pre život človeka</p> <p>- vie vysvetliť jej funkcie,</p> <hr/> <p>- vie vysvetliť termíny hodnota a norma a ich vzťah</p> <p>- pozná mravné aspekty demokratického občianstva a význam prosociálnych vzorov pre výchovu v jednotlivých kultúrach,</p>	<p>personálne a interpersonálne schopnosti tvorivo a kriticky riešiť problémy formovať občiansku spoločnosť</p> <p>komunikačné schopnosti personálne a interpersonálne schopnosti tvorivo a kriticky riešiť problémy</p>	vedenie rozhovoru	<p>Vyuč. Hodina zákl. Typu</p> <p>Vyučovacia hodina fixačného typu</p>	<p>Formatívne</p> <p>Frontálne</p>	slovné hodnotenie

ČLOVEK A HODNOTY

prosociálnych vzorov pre výchovu v jednotlivých kultúrach						
<p>Etika práce, etika a ekonomika Zamestnanie a povolanie, práca a odpočinok. Profesionálna etika. Etické hodnoty súťaživosti a spolupráce. Pravidlá „fair play“ v ekonomicko-pracovných vzťahoch. Etický kódex zamestnanca. Prosociálne správanie ako vedomé vytváranie dobrých vzťahov na pracovisku.</p> <p>Tvorivé riešenie medziľudských vzťahov a problémov každodenného života Záverečná hodina</p>	<p>- vie vysvetliť pojem profesionálna etika a jej zásady - pozná pojem „etický kódex zamestnanca“ a vie ho vysvetliť a uviesť príklady jeho zásad</p>	<p>formovať občiansku spoločnosť</p>	<p>vedenie rozhovoru</p>	<p>Vyuč. hodina základného typu</p> <p>Vyučovacia hodina fixačného typu</p>	<p>Formatívne</p> <p>Frontálne</p>	<p>slovné hodnotenie</p>